

Rafa Diez Usabiaga

LABeko Idazkari Nagusia

Goazen aurrera

■ ELAk Gernikako estatutuari buruz eta marko juridiko politiko berri baten beharraz egin dituen gogoetek, Euskal Herriko abertzaleen artean beharrezkoa eta atzera ezina den debate bat sortarazi dute. Hamazortzi urte igaro ondoren, lehenengo aldia da indar estatutuzale batek posizio argi bat planteatzen duena etorkizuneko perspektibaz.

Urteak dira LAB, euskal gizartearen aurrean, estatutu-amejoramendu prozesuari egiten zaion iruzurra salatzen ari dela. Estatutu-amejoramenduari egiten zaizkion zenbait transferentzia enblematiko eta sasi-aurrerapen jakin batzuk salbu, estatutua gutxina-gutxinaka espainiar nazionalismoaren proiekturantz bideratua eta asimilatua izan da.

Estatutu prozesua Estatuak ezarritako oinarritzko bi premisen pean jaio zen: lurraldearen zatiketan eta euskal subiranotasunaren ukapenean oinarritua, edota hobeto esanda, Espainiako subiranotasunaren inposaketan oinarritua. Oinarri ez-demokratiko horretatik modelu autonomikoa hasi zen, EAJ, EE eta ELAk prozesu baten aurrean ginelako apustua egin zuten eta estatutua lehenengo urratsatzat hartu behar zela zioten; Ezker Abertzaleak, aldiz, mugagabeko demokrazia oinarri eta bermeak exijitzen zituen. Estatutuaren aldeko indarrek huts egin eta hondoa jo duen prozesu estrategia planteatu zuten.

Espainiar nazionalismoak, LOAPA guztien, Auzitegi Konstituzionalaren erabakien eta abarren bitartez, estatutuaren edukia itxuratu du, atzerapauso bat eraginez, haren baliotasuna eta perspektiba baldintzatzen duen inboluzioa sortuz.

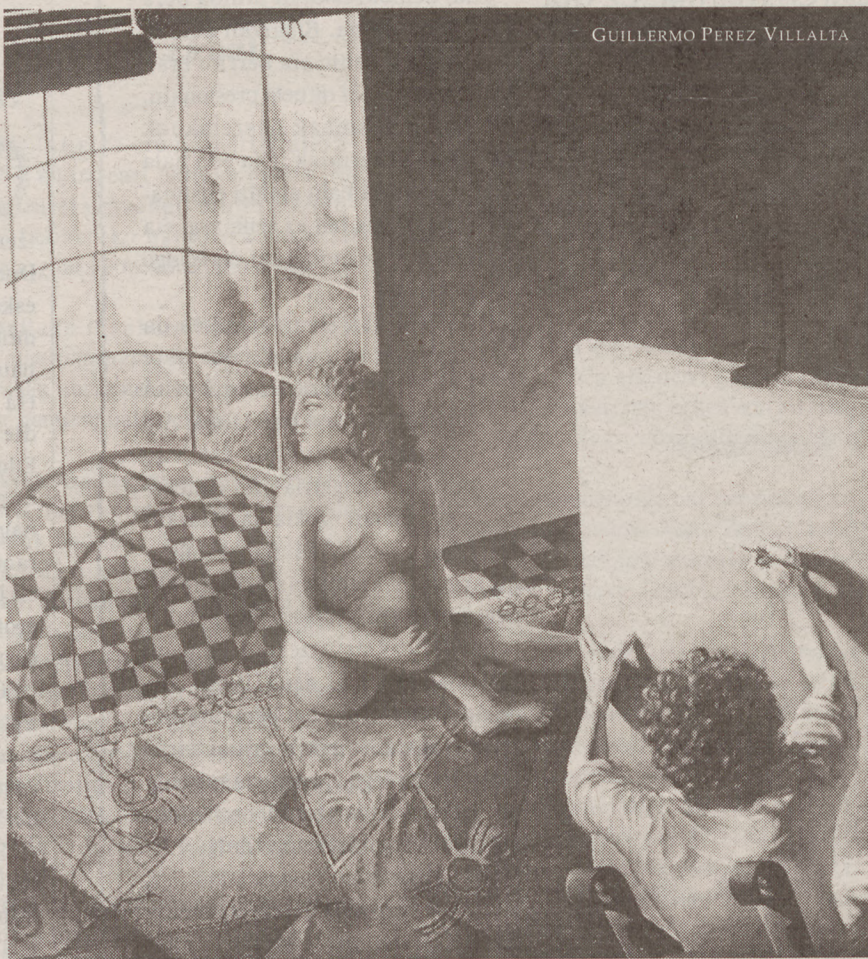
Gaur egun, estatutu-amejoramendua Espainiako proiektuan integratua dago eta euskal abertzale eta demokreten asmoen azken puntua bezala burutua dago. PPren proiektu konpartitua euskal nazionalismoak euskal gizarte politikoki, kulturalki eta sozialki kohesionatuko duen etorkizuneko proiektua ito eta moztuko duen autonomismo soil bat besterik ez da.

Horregatik, behin eta berriz errepikatu dugu aro baten bukaeran gaudela eta estatutuzaleek norantz jo behar duten erabakitzea atzeraezina zela. ELAren jarrerak, lehen Ollararen ekarpenek bezala, *Ventasko espirituaren* eranskin hutsa bihurtzea ekiditeko apustu politikoen bideratzea eskatzen dutela erakusten du.

Gogoetak

ELAren gogoeta, abadagune honetara iristeko funtsezkoak izan diren bi zutabetan kontestualizatu behar da. Alde bateatik, Ezker Abertzaleak izan duen erresistentzia politikoak, Euskal Eraikitze Nazionalaren alde egin duen apustu tinakoak egoera honetara bultzatu du. Aldi berri hau zabaldu dadin lagungarria izan da. Harropuzkeriarik gabe, akatsak onartuz, inork alde batera ezin utz dezakeen gertakari objetibo bat da. Ezta ELAren analisi berak ere. Ezker Abertzaleak 1.979an bere kapital abertzaleari eutsi izan ez balio gaur egun ez ginateke egoera honetan egongo. Alegia, onartu beharra dago ehundaka euskal militantek, helburu berberengatik, beren baitan espetxea, exilioa eta heriotza pairatu dituztela.

Bestaldetik, EAJk iruzur honetan izu-

GUILLERMO PEREZ VILLALTA

garrizko kidesasuna izan du. Bere pragmatismoa dela eta, bere oinarri politiko eta jarrera abertzaleen printzipioak saltzen ibili da. Bere helburu bakarra esker oneko lagun askoren ekonomi interesak defendatzea izan da. EA ere filosofia horri atxiki zaio. EAJk eta EAK gestioa egonkor eta etekintsua izan dadin, PSOE edo eta PPrekin batera duten elkarbiziaz gero eta gehiago harrotu du espainolasuna. Penagarria da ikustea alderdi abertzale hauek ez dutela inolako erreparorik paktu egiteko estatus politiko eta errepresiozkoa ezartzen diguten PSOE (bere GALarekin) eta PPrekin, eta hala ere HBren aurkako isolamenduari eragiten diote. Eta honetan arazoa edota aitzakia ez da ETA. Arazoa, koherenteak izateko planteamendu abertzale eta demokratiko batekiko duintasunik eza da.

Aurrera begira

Lehenik eta behin, behar ez bezala nahastean eta erabiltzean nahaspila sor dezaketen bi konzeptu argitzeari derrigorrezkoa deritzot: marko demokratikoa eta marko juridiko politiko berria. Bi errebindikapenak izanik osagarriak dira, eta politika ekintzaren aldi desberdinak markatzen dituzte.

Gaur egun, nahiz eta Eraikitze Nazionalan aurrera egin dezakegun, marko juridiko berria martxan jartzea eragozten duten muga batzuekin topo egiten dugu. Premiazkoena, marko demokratikoa itxuratzeko da. Euskal Herriak dituen hipotekak kitatu eta gero, euskal gizarteak, gehiengo berri batzuekin, gaur egungo egoera gainditu ahal izango duen estatus juridiko politikoa ezar dezakeen markoa behar du. Alegia, Espainiako Estatuak onartzen ez badu Euskal Subiranotasuna, Euskal Erabakitze Eremua edo eta Autodeterminazio Eskubidea, marko juri-

diko politiko berria edo autogobernua sakontzea (ELAren terminologian), guztia errebindikapen hutsa bilaka daiteke.

Eta honetan ez dago laburbiderik. Edo eta Euskal Subiranotasuna onartzen da, ala espainiar proiektuaren jarraitasunaren aurrean egongo gara. Alegia, Euskal Herriarentzako demokrazi eskakizunak lehenengo aldi honen muina izan behar du, gaur egungo gatazka gainditzeko Estatu benetan behartuko duen gehiengo baten ardatza izango da.

Hori dela eta, LABek ELAri eta demokratikoa eta abertzale guztiei negoziatio eta subiranotasun eskakizunen inguruan elkarren arteko gune bat zabaltzearen alde jokatzeko proposatzen die. Oinarritzko marko demokratiko hori kokatzeko tresna eta muina izango da. Euskal Herriko demokrazia lortzeko batailak hautsi behar du espainolasunak aurkeztzen digun demokrata eta odolberoaren arteko borroka faltsua, Elorrietak egiten duen definiziora iristeko: «Subiranotasuna euskal herrian datzala onartzen dutenak dira eta izango dira euskal demokratikak».

Esparru demokratiko baten ezarpenak gatazkan bukaera suposatzen beharko luke eta esparru juridiko politiko berri bati ateak irekiko lizkioke, eta euskal gizarteak nahiko balu gaur egungo egoera gainditu ahal izango genuke.

Borrokarako baliabideak

ELArekin guztiz bat gatoz gehiengo politiko berriak gauzatu behar ditugula eta mobilizapenari ekin beharko geniokeela esatean. Hala ere, ez dugu gureganatzen ETA eta borroka armatuari buruz egiten den aipamena, bera bihurtuz, egiten den gogoetan, operatibotasunaren baldintza.

Argi dago marko demokratikoa ezartzean, borroka armatuak tresna politiko

bezala desagertu behar duela. Baina marko demokratiko bat izateko borrokan, Estatuak ez dituen beste bideak zabaldu nahi, eta inposaketa eta errepresioa erabiltzen duenean, LABek ulergarria deritzo gure herriko alderdi batzuek gogorkeriari ekiteari, sakrifizio eta nahigabez betetako borroka armatua barne.

Borroka armatuaren akoplatze edo ez akoplatzearen galdera, ELAk planteatzen duen bezala, beste era batean tajutu beharko genuke. Zer egiteko prest gaude instituzio eta sozial alorrean euskal militanteek borroka armatua ez dela derrigorrezkoa baliozta dezaten? Zein mailatako gizarte mobilizapenak, greba orokorrak, gose grebak,... egongo ginateke prest bultzatzeko ELA, LAB, HB, EAJtik... oinarritzko marko demokratiko hori errebindikatuz? Zein jokakerak izan beharko lukete ELA Ertzantzako kideek prozesu honetan?...

LAB sinetsia dago EAJ, EA, ELAk marko demokratiko bat lortzeko ekintza politikoan eta mobilizapen sendo eta kontsekuentearen alde ahal duten guztia egiteko asmoa izango balute, ETAk, behin baino gehiagotan aipatu duen bezala, ondorioz ekingo liokeela. Bide demokratikoak goraipatzea ez da zilegia hauek ez dutenean balio euskal gizartearen gehiengoaren errebindikapenei erantzuteko, eta eman nahi dutena, Espainiako nazionalismoak oso erraz bereganatzen duenean. Adibide gisa Gazteizko Legebiltzarrak Autodeterminazio Eskubideari buruz egin duen aldarrikapena, presoei buruzko erabakia,... edo eta gehiengo sindikalak lan gizarte gaitan egin dituen errebindikapenak. Non daude bide demokratikoak? Zein da Estatuaren etengabeko inposaketei eman behar zaien erantzuna?

Konturatu behar dugu marko demokratiko hori lortzea, alegia, Espainiako Estatuak euskal herriarren nahia errespetatzea dezan ahalbidetuko duten garantzia juridikoak, Espainiako nazionalismoari kendu behar diogun zerbait dela. Nahiz eta eskubide demokratiko eta nazioartekoa izan, ez digute ezer oparituko. Zentzu horretan, aldi honetan gehiengoak osatzea gainera, oinarritzko gaia dena, gakoa, borroka horrek oso konprometzu aktiboak eta zehatzak behar dituela konturatzean datza. Alegia, benetako demokraziaren esparrutik ez dago bide zabalik eta askerik Euskal Herriaren borrokarentzat. Tamalez, euskal gatazkan, berez, gehiengoak oraindik ere beharrezkoak dira; hala ere, ez dira nahikoak gure eskubideak lortzeko.

Beraz, LABek oso positiboki baloratzen ditu ELAren gogoetak eta orain arteko ekintza bateratua sakontzera konprometitzen gara. Gatazka politikoari dagokionez eta langabeziari, prekarizateari eta gizarte bazterketari eman behar zaien erantzunaz, bi erakundeok egoera politiko eta sozial berri batean kokaturik *irekigailuarena* egiteko erresponstabilitatea daukagu, eta langileen sektore zabalak Euskal Nazioa Eraikitzeko eginkizunean ilusioa ditzakegu. ■